

Ιστορίας... αμαρτίες!

■ Του ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΠΑΝΤΑΖΗ

Οταν ξεκινούσε η τρέχουσα σχολική χρονιά, η υπουργός Παιδείας Μαριέττα Γιαννάκου δήλωνε ότι τα νέα βιβλία θα κρίνονταν στην πράξη και θα επαναξιολογούνταν κατά τη διάρκεια του έτους. Τέσσερις μήνες μετά, ήρθε η στιγμή για την πρώτη διόρθωση, σ' έναν ιδιαίτερα σημαντικό και ευαίσθητο, συνάμα, τομέα. Αυτών της Ιστορίας. Ο λόγος για το βιβλίο της ΣΤ' Δημοτικού, το οποίο χαρακτηρίζεται από ανακρίβειες, αλλοίωση και απόκρυψη γεγονότων!

Το υπουργείο Παιδείας, κάτω από τη γενική κατακραυγή και το πλήθος των αντιδράσεων επιφανών προσωπικοτήτων, εξετάζει την επανάκριση του περιεχομένου του νέου βιβλίου της Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού, χωρίς να αποκλείεται και η οριστική απόσυρση αυτού. Οπως δήλωσε πρόσφατα και ο υφυπουργός, Γιώργος Καλός, το υπουργείο περιμένει τις προτάσεις της Ακαδημίας Αθηνών, οι οποίες θα ληφθούν σοβαρά υπόψη για τις περαιτέρω διαδικασίες.

Ο «Α.Τ.» ήταν από τις πρώτες εφημερίδες που είχε αναδείξει το πρόβλημα, όταν στις 13 Αυγούστου φιλοξένησε τις απόψεις δύο διακεκριμένων πανεπιστημιακών, του Νίκου Λυγερού, καθηγητή του Πανεπιστημίου του Λυών και επισκέπτη καθηγητή σε διάφορα ελληνικά πανεπιστήμια, και του Αντώνη Παυλίδη, διδάκτορα Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, ιστορικού και σχολικού συμβούλου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Και οι δύο είχαν διατυπώσει τις σοβαρές ενστάσεις τους για την αρτιότητα του νέου σχολικού εγχειριδίου, καθώς αυτό παραθέτει χάρτες κακής κατασκευής, στοιχεία χωρίς δομή και συνοχή και επιλεγμένα αποσπάσματα ιστορικών πηγών. **Αποτέλεσμα, οι μαθητές να οδηγούνται σε προσχεδιασμένα συμπεράσματα, αλλά και σε αντιφάσεις.** Παράλληλα, το θέμα έχει τεθεί και στη Βουλή των Ελλήνων, με ερωτήσεις που κατέθεσαν οι βουλευτές της Ν.Δ. Κωνσταντίνος Γκιουλέκας και Δημήτρης Κωνσταντάρης, οι οποίοι εκφράζουν τις έντονες επιφυλάξεις τους για το περιεχόμενο του εν λόγω βιβλίου.

Εκτενής αναφορά για τα τρωτά του συγκεκριμένου συγγράμματος έγινε και στο πρόσφατο επιτυχημένο Συνέδριο του Πανελληνίου Συνδέσμου Ποντίων Εκπαιδευτικών, που έλαβε χώρα στη Θεσσαλονίκη, με θέμα: «**Ο Ποντιακός Ελληνισμός και η Παιδεία του: παρελθόν, παρόν και μέλλον.**»

Η επιτυχία του Συνεδρίου αναγάγεται τόσο στο περιεχόμενό του, με τις ενδιαφέρουσες εισηγήσεις, τον πλούσιο προβληματισμό και την κατάθεση σημαντικών προτάσεων, όσο και στο οργανωτικό μέρος (άφιση οργάνωση με μεγάλη συμμετοχή συνέδρων απ' όλη την Ελλάδα, μεταξύ των οποίων πλήθος εκπαιδευτικών, στελεχών του ποντιακού κινήματος αλλά και ακαδημαϊκών δασκάλων). Στους βασικούς συντελεστές της επιτυχίας συγκαταλέγονται τόσο ο πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής, Δημήτρης Τομπαΐδης, πρόεδρος της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών, συνεπιχειρορούμενος από εκλεκτούς ακαδημαϊκούς και επιστήμονες, όσο και τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής.

Μεγάλος αριθμός συνέδρων και εισηγητών, κυρίως στελεχών της εκπαίδευσης, αλλά και ερευνητών και στελεχών του ποντιακού κινήματος από διάφορα μέρη της Ελλάδας ανέπτυξαν πλούσιο προβληματισμό και κατέθεσαν σημαντικές και υλοποιήσιμες προτάσεις. Συγκεκριμένα:

Η χορωδία του Συλλόγου Καυκασίων Καλαμαριάς πριν από την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου των Ποντίων Εκπαιδευτικών

Αποψη της αίθουσας του Συνεδρίου με τους επίσημους στις πρώτες σειρές

• **Επιβεβαιώθηκε** η ουσιαστική συμβολή της Παιδείας του ποντιακού ελληνισμού, της εκπαίδευσης και του πολιτισμού στον όλο ελληνισμό.

• **Ιδιαίτερα αναδείχθηκε το ζήτημα της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου κατά την περίοδο 1916-1922.** Διαπιστώθηκε η αναγκαιότητα ανάληψης αποτελεσματικών πρωτοβουλιών για τη διεθνοποίηση της με απώτερο στόχο την ποινικοποίηση της μη αναγνώρισής της. Προς αυτή την κατεύθυνση έγιναν συγκεκριμένες προτάσεις, όπως η αξιοποίηση της αρμενικής εμπειρίας, η ανέγερση μνημείων σε κεντρικά σημεία των πόλεων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, η αποστολή στα ελληνικά σχολεία της Ελλάδας και του εξωτερικού του σχετικού τόμου που εξέδωσε η Βουλή των Ελλήνων καθώς και ο εορτασμός της Ημέρας της Πόντιας Γυναίκας, που υπήρξε σύμβολο θυσίας, προσφοράς και πρότυπο όχι μόνο στον ιστορικό Πόντο αλλά και στην Ελλάδα.

Ιδέες και αξίες

• **Το Συνέδριο, με την παράθεση όλων επιμέρους στοιχείων της Παιδείας του ποντιακού Ελληνισμού, ανέδειξε το σημαντικό σύστημα ιδεών και αξιών** που κληροδότησαν οι Πόντιοι της πρώτης γενεάς στις επόμενες αλλά και στη νεοελληνική κοινωνία γενικότερα. Το σύστημα αυτό, σε συνδυασμό με τις ιδιαιτερότητες της ιστορίας του ποντιακού ελληνισμού, συνιστά έναν επιπλέον λόγο που επιβάλλει όχι τη διαγραφή αλλά τη διεύρυνση της εισαγωγής της ιστορίας και του πολιτισμού του ποντιακού ελληνισμού στα διδακτικά εγχειρίδια του ελληνικού σχολείου.

• **Εντονος προβληματισμός κατατέθηκε και για το παρόν και το μέλλον της ποντιακής διαλέκτου.** Παρά τις απαισιόδοξες εκτιμήσεις για το συνεχή περιορισμό της χρήσης της, που οδηγεί στο αφανισμό, αποτέλεσμα των γενικό-

τερων κοινωνικών εξελίξεων, στο Συνέδριο εκφράστηκε η απαίτηση ανάπτυξης πρωτοβουλιών που θα στηρίξουν και θα διατηρήσουν και στο μέλλον την τελευταία αυτή ομιλούμενη διάλεκτο της ελληνικής γλώσσας, που βρίσκεται μάλιστα πλησιέστερα από κάθε άλλη στην αρχαία ελληνική γλώσσα. Στο πλαίσιο αυτό κατατέθηκε πρόταση ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Ποντίων Εκπαιδευτικών να στηρίξει τις πρωτοβουλίες της Παμποντιακής Ομοσπονδίας Ελλάδας για τη διδασκαλία της, ενώ γι' αυτό το σκοπό θεωρείται αναγκαία η έκδοση ελληνοποντιακού και ποντιοελληνικού λεξικού, καθώς κι ενός εγχειριδίου διδασκαλίας της που θα περιλαμβάνει στοιχεία γραμματικής αλλά και κείμενα από τον πλούτο του λαϊκού πολιτισμού του Πόντου και κυρίως τα παραμύθια. Η διδασκαλία της ποντιακής διαλέκτου στις Φιλοσοφικές σχολές των Πανεπιστημίων, ως αυτοτελούς γνωστικού αντικείμενου επιλογής, με την αξιοποίηση του τεράστιου σχετικού γνωστικού αποθέματος που υπάρχει, καθώς και η ενίσχυση του ποντιακού θεάτρου, κρίθηκε ότι θα συμβάλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

• **Ως προς τα σημαντικά μνημεία του Πόντου διαπιστώθηκε ότι βρίσκονται σε κατάσταση εγκατάλειψης, ενώ σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις (όπως π.χ. στην Παναγία Σουμελά) οι αναστηλώσεις που πραγματοποιούνται παραμορφώνουν τα αυθεντικά αρχιτεκτονικά τους στοιχεία, αλλοιώνοντας έτσι την ιστορική πραγματικότητα της περιοχής.** Τα μνημεία αυτά, αποτέλεσμα του μόχθου και της δημιουργικής προσπάθειας των προγόνων μας, ανήκουν στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά και ως τέτοια απαιτούμε ν' αντιμετωπίζονται. Στην απολύτως αναγκαία προσπάθεια διάσωσης και ανάδειξης τόσο των μνημείων όσο και του αρχιτεκτονικού πλούτου του Πόντου καλούνται να παίξουν ρόλο οι διεθνείς φορείς και Οργανισμοί (Ευρωπαϊκή Ένωση, Unesco, κ.ά.), που οφείλουν να συντονίσουν

Ο «Αδέσμευτος» ήταν από τις πρώτες εφημερίδες που ανέδειξαν το πρόβλημα με το βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού

- **ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΚΡΑΥΓΗ ΕΠΑΝΑΚΡΙΝΕΤΑΙ ΚΑΙ ΙΣΩΣ ΑΠΟΣΥΡΘΕΙ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**
- **ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΩΤΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΠΟΝΤΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ**

τη συνεργασία φορέων και των δύο χωρών (συλλόγων αρχιτεκτόνων και πανεπιστημίων), ενώ -ειδικά στην περίπτωση των θρησκευτικών μνημείων- πρέπει να έχει λόγο και το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας μπορεί να εκπονηθούν και αξιοποιηθούν σχετικά προγράμματα.

Προτάσεις

• **Ειδικότερες προτάσεις για επεξεργασία και υλοποίηση:** α. Η πραγματοποίηση κατά προτεραιότητα ενός συνεδρίου -κατά προτίμηση στην περιοχή της Νότιας Ρωσίας- όπου θα εξεταστούν τα εκπαιδευτικά προβλήματα των Ποντίων που παρέμειναν στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. β. Η πραγματοποίηση σε τακτά χρονικά διαστήματα συνεδρίων για την εξέταση εξειδικευμένων θεμάτων σχετικών με την παιδεία του ποντιακού ελληνισμού. γ. Η πραγματοποίηση συνεδρίου με θέμα την ποντιακή διάλεκτο. δ. Συγκρότηση Πανελληνίας Επιτροπής Πολιτισμού από ειδικούς στα πλαίσια του ποντιακού κινήματος, που θα έχει την ευθύνη καθοδήγησης των ποντιακών φορέων στην αναπαραγωγή του ποντιακού πολιτισμού. ε. Εισαγωγή της διδασκαλίας της ποντιακής λήρας ως κλασικού μουσικού οργάνου στις μουσικές σχολές. στ. Επικοινωνία και συνεργασία των επιστημονικών ποντιακών φορέων με άλλους φορείς, όπως το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών και το Κέντρο Έρευνας Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών. ζ. Οργάνωση εκδηλώσεων από τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Ποντίων Εκπαιδευτικών, όπως: επίσκεψη στον ιστορικό Πόντο, με στόχο την ανάδειξη του ζητήματος των μνημείων του, εκδηλώσεις για να τιμηθούν επιστήμονες μη ποντιακής καταγωγής που συντέλεσαν αποφασιστικά στην αναπαραγωγή της ιστορίας και του πολιτισμού του ποντιακού ελληνισμού στα πανεπιστήμια, κ.λπ.